

srečnil, da smo dobili pismo od Dolenjca samega, kateri kot rojen Dolenjec dobro pozna domače razmere, pa je na tujem videl, kako je naš kmetovalec zaostal. V nastopnih vrstah objavljamo pismo gospoda St. v Chamu na Bavarskem, katerega srce še vedno bije za svojo lepo, a ubožno dolenjsko domovino. Potem hočemo dodati še nekatere opazke. Gospodu St. pa izrekamo tu presrčno zahvalo.

Pismo slove:

Sl. c. kr. kmet. družba v Ljubljani!

Za vzprejem v c. družbo lepa hvala i. t. d.

Tukaj imam stalno kupčijo vže dlje časa, v Belikrajini imam pa še domovino in posestvo, katero dajem oskrbovati v dobrem redu. Od časa do časa pridem sam še rad pogledat svoj dom, ali žalibog je tam še vse pri starem. Napredka je malo ali nič videti, in, kar mi posebno pri srci leži, je naša zanemarjena živinoreja, ki je edina pomoč kmetu.

Kaj je temu vzrok, vedeti je lahko: Premalo dobrih bikov, in še tisti, katere imajo, niso biki, temveč le snetivci in izvržki, katerih bi niti ne smeli spuščati. To je vzrok, da ni mogoče na Dolenjskem doseči boljše reje, ker jim je vsak bik dober in jim je tudi vse eno, če bik, ki ga imajo, plemeni po petkrat toliko krav, kolikor bi jih smel.

Ravno o tem velikem pregrešku imam tu najboljša dokazila, da smo na Dojenjskem*) še za 100 let za drugimi deželami. Kako kmetovalci tu na Bavarskem napredujejo, pri nas niti verjeti ne bi hoteli, seveda pa tu vlada kmetu tudi pomaga.

Najpotrebnejše je, da se našemu kmetu oči odpro, da ga ne prepuščamo samemu sebi in da skrbimo z vsemi silami za izboljšanje govedi.

Tukaj mora biti vsak bik od dobrega in pravega plemena ter od vladne komisije potrjen, predno ga sme laštnik spuščati. Če bik ni potrjen, kmet ga še na svoje krave ne sme spuščati. Na vsakih 100 krav mora biti en bik: tu v Chamu imamo na pr. 420 krav, a imamo 5 bikov, ki so eden lepši od drugega. **)

Teleta prodajajo tu po 50 do 100 mark (v našem denarji 30 do 60 gld.), navadno po 70 do 80 mark (t. j. 42 do 48. gld.). Junci, leto dni stari, so uže skoraj dorasli, in jih naprezajo, v 4. ali 5. letu jih prodajo kot debele vole, in sicer le v mesnice. Krave so izvrstne molznice ter stoje največ 2 do 1 $\frac{1}{2}$ meseč suhe. Morebiti se pri nas ne da toliko doseči, polovico pa prav gotovo.

Ako ne dobimo na Kranjskem več in boljših bikov ter počasi ne zatiramo naših malih kravic, ne bomo nikamor prišli. Naše junice moremo vprezati šele z četrtim letom, in ko je vol 7 do 8 let star, damo ga v domačo mesnico, saj ga dober mesar v mestu i tako ne more rabiti.

*) Tudi drugod na Kranjskem.

Uredništvo.

**) Na Kranjskem poznamo občine, ki imajo do 500 krav, a nobenega bika, ali pa kako mršavo živinče, kateremu pravijo bik.

Navedene napake se nahajajo skoraj po vsej Belokrajini, posebno pa pod goro od Gorjancev do Kolpe s Poljanami vred. J. St.

To je pismo, katero ne le Dolenjcem, ampak sploh Slovincem priporočamo v preudarok. Imamo sicer po nekaterih okrajih vže boljšo živinorejo, a nikoder ni še taka, dabi je ne bilo zboljšati. Naš deželni zbor je ob lanskem zborovanji tudi sklenil deželni zakon, vsled katerega bodo naše občine morale imeti zadostno število bikov, kateri bodo od posebne komisije morali biti potrjeni. Postava bode imela ob pričetku gotovo veliko nasprotnikov, uspeha se smemo velikega nadejati čez nekaj let, in mi le prašamo: Kje bi bila lepa dolenjska konjereja brez licencevanja žrebcev? Bodimo hvaležni onim poslancem, ki so novo postavo za povzdigo živinoreje tako krepko v deželnem zboru zagovarjali, da si nihče ni upal nasprotno glasovati, kmetovalci pa naj izkažejo tem poslancem najlepšo hvalo s tem, da bodo sami, in to v svojo korist delovali za strogo izvršitev te postave, kadar pride v veljavo. Ako bodo ta zakon vestno izvrševati pomagali, pomagali si bodo sami in tem prej bodo prebili sedanje slabe čase.

Cepimo na mestu.

Pomlad se nam bliža, in ž njo delo na vrtu. Sadili bomo in presajali, obrezovali in cepili. Da se pa delo obnese, treba je biti vestnim. A pogostoma se primeri, da nam pri vsej natančnosti marsikaj izpodleti, če ne popolnoma, pa vsaj nekoliko. Posebno se kaj rado pripeti, da nam v roki cepljenega drevesca vselej ne poženo, kakor bi radi, ali pa da se celo ne primejo. Taki neuspehi kale človeku veselje, ker mu prizadevajo denarno škodo in tudi kolikor toliko jemljejo potrebni ugled.

Sicer ima cepljenje v roki veliko prijateljev. Ti trdijo, da se lahko hitro cepi in še celo po zimi v zakurjeni sobi, ko ima sadjar največ časa. Kolikor je meni znano, cepijo v Grmu in v drevesnici c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani navadno v roki. Tako so tudi nas učili, in poslušali smo jih. A izkušnja uči drugače (vsaj mene). Jabolk se mi je navadno prijelo do 95 %, hrušek pa samo 70—80 %. Ker nisem imel doma divjakov, kupil sem jih. Znano pa je, da je posebno hruševih divjakov veliko slabih. Dokler sem ga imel v roki, obetal je še nekaj. In če se mi je tudi zdel III. kakovosti, cepil sem ga in vsadil. A pognati ni hotel, in posušil se je do tal. Od tod toliko % usahljih hrušek! Sicer pa to ni največe hudo. Znano je, da v roki cepljeno drevo mora delati na dva kraja: Samo se mora prijeti in cepič rediti. Nasledek tega je, da cepič prvo leto navadno ne požene dovolj krepke mladike. To velja posebno za hruške*). A pride zima in

*) Sicer so tudi letine, ko mi je večina v roki cepljenih jabolk pognala 80 do 100 % dolge mladike, a hruške nikoli ne.

naspe 60—100 $\%$ na debelo snega, ki šibke poganjke kaj rado polomi ali pa še celo odkrehne. Iz takega pokončanega drevesa je pa težko v 4—5 letih izrediti visoko deblo. In dostikrat se človek trudi in trudi, a vse zastonj. Naposled mu pa družega ne preostaje, nego taka drevesca na mestu precepiti. Potem seveda veselo poženo in naredo 1—1,4 m visoke, konične in močne mladike, če ne vse, pa vsaj večina. A izgubil sem pri tem eno leto, in tabla ni ostala enakomerna.

Drugi slučaj je ta: V roki cepljena drevesa sem posadil. Bilo jih je 1400. Prijelo se jih je 90 $\%$. Odgnala so do 2 d/m dolge poganjke, in že sem se veselil lepega uspeha. A prišel je nesrečni ogrc, objedel mlade koreninice in od vseh 1400 se mu jih je komaj 100 ubranilo. To je seveda zoprno, a žalostna resnica. Tedaj sem sklenil, da bom odslej cepil le dobro ukoreničene divjake na mestu, ker sem izkusil, da sta zima in ogrc zoper cepljenje v roki.

Če posadim divjake spomladi, ukoreničijo se mi do jeseni že dobro. Slabiči se posuše, in to je prav; vsaj nimam ž njimi nepotrebnega dela. Tiste, ki so se prijeli, okulujem v avgustu, ali jih pa pocepim v prihojmarciji na mestu. A ti imajo vse drugo moč na cepič. Ti odženo 1 m visoke in tudi više, jako močne in konične mladike. Teh pa mi sneg ne more polomiti, ker gledajo iz njega. In v treh letih taka drevesca že delajo lepe krone. Branijo se pa tudi ogrcu bolje, ker imajo že močne korenine. Če mi že uniči par slabičev, naj jih, a močnih mi pa nekaj ne more, nekaj mu pa lahko ovrem škodljivi posel s tem, da mu nasadim solate med drevesa (ki mu gre še bolj v slast nego drevesne korenine), kakor hitro ga zapazim. Če mi pa uniči novo sajene divjake, pa vsaj nisem imel dela ž njimi, ter mi vsaj tega ni uničil. Iz vsega je toraj razvidno, da je v gotovih razmerah bolje cepiti na mestu vže rastoče divjake, nego v roci pri zakurjeni peči, kajti kolikor je to delo laže, toliko ima ono boljši uspeh.

J. Žirovnik.

Razne reči.

* Vsem, ki žole cepičev, poroča oskrbnništvo pokusnega vrta c. kr. kmetijske družbe kranjske, da so uže vsi cepiči, kolikor jih je bilo na razpolaganje, oddani, da toraj ne moremo vzprejeti nobenega naročila več.

Črešnjevo drevje je zelo občutljivo, presajaj je le pomladi, in sicer kolikor le mogoče hitro iz drevesnice na stalno mesto. Črešnji so pa tudi korenine občutljive, zato se jih ne dotikaj z nožem ali škarjami.

* Obrezovanje korenin sadnega drevja. Dobre korenine so najboljša podloga sadnemu drevju, da dobro uspeva. Sadno drevo, katero misliš saditi, naj ima še tako lepo deblo in krono, če pa nima dobrih korenin, pa je malo vredno. Šibko deblo z dobrimi koreninami, je vedno boljše nego debelo deblo s slabimi koreninami.

Najvažnejša je obilica drobnih in lasnatih koreninic. Kolikor mlajše so korenine, tem laže delajo sesalne korenine, katere edino drevo hranijo. Ako korenine porožemo, oziroma skrajšamo, najdemo ravno tam največ novih koreninic, kjer smo odrezali. Na podlogi te izkušnje se ravnamo ob reži korenin. Rezati moramo tako, da so rezi na podlogi korenin kolikor mogoče enakomerno razdeljene. V obče pa drobno korenine kolikor mogoče varuj in tudi od debelih korenin le toliko odreži, kolikor je potrebno za pravilno saditev.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 61. Ali luna res kaj vpliva na setev? Pri nas daleč na okrog trdijo, da detelja, o mlaji sejana, ni dobra, ker od take se živina slini in, zato tudi deteljo le ob stari luni sejejo. Kaj je pravi vzrok, da se včasih živina res zelo slini, kadar deteljo je? (L. S. v M. na Štajarskem.)

Odgovor: Da bi luna vplivala na krmsko deteljo, katera je vzrasla iz semena, sejanega ob mladi luni, to je vraža. Res pa je, da se pripeti, da se živina slini ob deteljni krmi. To prihaja ali od gliv, ki se zaredo po detelji, ali pa od gosenične nesnage. Zlasti nekatere vrste gliv prav močno slinijo. Take glive so „peronospora viciae“ na grahu in grahorji in glive iz vrste „uromyces“, ki se zaredo po rdeči ali štajarski, po beli in rumeni detelji. Zlasti zadnje glive so škodljive, ker živini oteče od njih vsa notranja sluzna koža po gobci, in vrhu tega provzročajo še drisko. Hudi nasledki so pa le pri konjih, pri govedu je samo slinjenje med jedjo brez drugih neprilik. Pripetilo se je, da je konju, ki je jedel tako deteljo, v šestih urah izteklo 36 do 40 funtov slin. Govedo dobi slinjenje tudi od plesnive detelje. Plesnoba pa tudi ni nič drugega nego glive. Vse te glive so seveda čisto majhna bitja, katerih brez povečevalne naprave ni videti. Pomoči proti takemu slinjenju ni druge, nego menjava krme.

Vprašanje 62. Imam jablan, katero vsako leto cvete, sadu pa vender ne obdrži. Drevo je kakih 15 let vsajeno in lepo vzraslo. Kaj je vzrok neplodnosti, in kako pomagati: Omenjam, da je bilo drevo vsako leto obrezano, otrebljeno in pognojeno? (A. P. v Lj.)

Odgovor: Neplodnost drevesa prihaja od vrste ali pa od bujne rasti, najbrže bo zadnji vzrok pravi. Nekatero vrste, na pr. mašančkar (gambovec), prično pozno roditi. Pa tudi bujna rast drevesna provzroča neplodnost. Gotovo preveč gnojite in preveč obrezujete. Ako se sok po drevesu z veliko silo pretaka, ne naredo se cvetni popi, ampak drevo žene v les. Cvetni popi se delajo le, ako se sok počasi pretaka, da se popi ne morejo v les, temveč v cvetje izpreminjati. Mislite si mladiko, na pr. z desetimi popi. Sok, ki pride v to mladiko, razdelil se bode na vse pope, recimo, na vsak pop prid. desetino soka. Ako pa mladiko za polovico skrajšate, imela bode le 5 popov, in ves sok se bode namesto v deset v pet